

Jari Myllykoski vas ym.

Lakialoite laiksi luonnonsuojelulain 49 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa esitetään, että luonnonsuojelulain 49 § muutetaan siten, että lintudirektiivin 9 artiklan 1 kohdan mukaisella poikkeusluvalla ammutun valkoposkihanhen ja merimetson haltuunotto ja hyödyntäminen sallitaan.

PERUSTELUT

Valkoposkihanhi (*Branta leucopsis*) ja merimetso (*Phalacrocorax carbo sinensis*) ovat Suomessa luonnonsuojelulain viittaussäännöksellä Euroopan unionin lintudirektiivin nojalla suojeltuja lajeja. Suojeltuun lajiin kuuluvan lintuyksilön häirintä ja ampuminen on sallittua vain viranomaisen direktiivin 9 artiklassa määritellyin kriteerein myöntämällä poikkeusluvalla.

Direktiivin 9 artiklassa yhdeksi oikeutetuksi syyksi poiketa suojeluvelvoitteesta on kirjattu lintu-
yksilön haltuun ottaminen (9 artiklan 1 kohdan c alakohta). EU:n lintudirektiivi siis sallii suojelun linnun haltuun ottamisen poikkeustapauksissa. Samassa artiklassa sallitaan suojeluvelvoitteesta poikkeaminen myös muun muassa kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaamiseksi, viljelmille, kotieläimille, metsille, kalavesille ja vesistöille koituvan vakavan vahingon estämiseksi tai kasviston ja eläimistön suojelemiseksi (9 artiklan 1 kohdan a alakohta).

Suomessa lintudirektiivi on implementoitu luonnonsuojelulailla. Lupaviranomaisen soveltamiskäytännössä luonnonsuojelulain ei kuitenkaan ole kaikkien tulkintojen mukaan käytännössä katsottu mahdollistavan suojellun lajin haltuunottoa. Viranomaisen perustelujen mukaan haltuunotto olisi luonnonsuojelulain yleisen hengen vastaista. Tällaisen tulkinnan kantautuminen viranomaisten poikkeuslupapäätöskäytäntöön on johtanut tilanteeseen, jossa Suomessa poikkeusluvalla ammutut linnut on pitänyt haudata tai polttaa.

Tämän lakialoitteen tarkoituksena on tuoda direktiivissä sallittu luvanvarainen haltuunotto selväsanaisesti osaksi Suomen luonnonsuojelulakia, lopettaa vakavien vahinkojen ehkäisemiseksi ammuttujen valkoposkihanhen ja merimetsien haaskaaminen ja mahdollistaa niiden hyötykäyttö ruuaksi.

Hallituksen ohjelmaan on kirjattu tavoite ruokahävikin pienentämisestä. Pyrkimyksenä on luoda lainsäädännöllä käytäntöjä sen vähentämiseksi. Tällä hetkellä luonnonsuojelulaki lisää ruokahä-

Lakialoite LA 19/2021 vp

vikkiä, koska se edellyttää ruuaksi kelpaavan lihan hävittämistä ja on siten ristiriidassa hallitusohjelmatavoitteen kanssa. Kun lintu on jouduttu vakavien vahinkojen ehkäisemiseksi poikkeusluvalla tappamaan, on tarpeetonta tuhlausta jättää se hyödyntämättä ruuaksi.

Ammutun linnun haltuun ottamisen mahdollisuus loisi lisäksi viljelijälle ja kalastajalle insenttiin ennaltaehkäistä lintujen aiheuttamia vahinkoja sen sijaan, että vahingon annetaan realisoitua, jonka jälkeen sen kompensoinniksi haetaan korvausta valtiolta. Yksin valkoposkikihanhien aiheuttamista satovahingoista maksettiin korvauksia vuonna 2019 yli miljoona euroa.

ELY-keskus on myöntänyt sekä viime että ensi syksyksi poikkeuslupia 3 555 valkoposkikihanhien ampumiseen Itä-Suomessa. Poikkeusluvut ovat perusteltuja viljelijöiden elinkeinon turvaamiseksi, koska kevät- ja syysmuuton aikana Itä-Suomen pelloille pysähtyy ruokailemaan satoja tuhansia hanhia. Kasvavan ja elinvoimaisen hanhikannan harventamisen tavoitteena on ohjata hanhia muualle ja ehkäistä niiden aiheuttamia suuria satovahinkoja.

Mikäli nyt myönnetty poikkeusluvut käytetään täysimääräisesti, kertyy valkoposkikihanhien ruhoja yli 15 tonnia. Jos kannan kehitys jatkuu ennakoidun kaltaisena, valkoposkikihanhien määrä kasvaa entisestään, ampumiseen oikeuttavat poikkeusluvut yleistyvät ja hyvää ruokaa heitetään hukkaan vieläkin enemmän. Suomessa levähtävän valkoposkikihanhikannan on arvioitu kasvavan kahdeksan prosenttia vuosittain, ja vuonna 2038 sen koon arvioidaan olevan jo 7—10 miljoonaa yksilöä.

EU:n lintudirektiivi ei muodosta estettä valkoposkikihanhien ja merimetson haltuunoton sallimiselle. On perusteltua, että suojeltujen lintujen haltuunotto on lähtökohtaisesti kielletty, mutta on yhtä perusteltua, että joidenkin lajien kohdalla kiellosta poiketaan. Suomen olosuhteissa sekä valkoposkikihanhien että merimetson haltuunoton salliminen muodostavat tällaisen perustellun poikkeuksen.

Kieltojen perusteleminen "lain yleisellä hengellä" on oikeusvaltiollisesti ongelmallista, mikäli tällaiset kiellot eivät perustu nimenomaiseen lain säännökseen. Luonnonsuojelulaki, erityisesti EU:n lintudirektiivin valossa luettuna, ei nykyisinkään vaikuttaisi estävän poikkeusluvalla ammuttujen merimetsojen ja valkoposkikihanhien haltuunottoa ja käyttöä. Koska tulkintakäytännössä näin on kuitenkin säännöllisesti katsottu, on lakia perusteltua täsmentää säännöksellä, jossa tällainen haltuunotto ja hyödyntäminen nimenomaisesti sallitaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

luonnonsuojelulain 49 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luonnonsuojelulain (1096/1996) 49 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1587/2009, seuraavasti:

49 §

Euroopan yhteisön lajisuojelua koskevat erityissäännökset

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi yksittäistapauksessa myöntää poikkeuksen 2 momentin kiellosta luontodirektiivin artiklassa 16 (1) mainituilla perusteilla. Vastaavasti lintudirektiivin artiklassa 1 tarkoitettujen lintujen osalta voidaan myöntää poikkeus lintudirektiivin artiklassa 9 mainituilla perusteilla. Sen lisäksi, mitä asiasta muuten säädetään, lintudirektiivin 9 artiklan 1 kohdan a ja c alakohdan mukaisesti myönnettyjen poikkeuslupien nojalla pyydettyjä valko-poskikihantia (*Branta leucopsis*) ja merimetsoja (*Phalacrocorax carbo*) on sallittua ottaa haltuun ja hyödyntää yksityiskäyttöön.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakialoite LA 19/2021 vp

Helsingissä 10.5.2021

Jari Myllykoski vas
Katja Hänninen vas
Juho Kautto vas
Anne Kalmari kesk
Markus Mustajärvi vas
Matti Semi vas
Pia Lohikoski vas
Merja Kyllönen vas
Johannes Yrttiaho vas
Markku Eestilä kok
Jari Ronkainen ps
Juha Mäenpää ps
Hannu Hoskonen kesk
Mauri Peltokangas ps
Peter Östman kd
Piritta Rantanen sd
Seppo Eskelinen sd
Janne Heikkinen kok
Anders Norrback r
Minna Reijonen ps
Mikko Lundén ps
Ritva Elomaa ps
Juha Pylväs kesk
Tuomas Kettunen kesk
Timo Heinonen kok
Jouni Kotiaho ps
Toimi Kankaanniemi ps
Ano Turtiainen at
Sanna Antikainen ps
Sinuhe Wallinheimo kok
Veijo Niemi ps
Riikka Slunga-Poutsalo ps
Rami Lehto ps
Mari-Leena Talvitie kok
Ari Torniainen kesk
Petri Huru ps
Arto Pirttilahti kesk
Ben Zyskowicz kok
Arto Satonen kok
Ilkka Kanerva kok
Jani Mäkelä ps
Joonas Könttä kesk
Riitta Mäkinen sd
Paula Werning sd

Lakialoite LA 19/2021 vp

Ville Vähämäki ps
Janne Sankelo kok
Ari Koponen ps
Raimo Piirainen sd
Pekka Aittakumpu kesk
Pasi Kivisaari kesk
Jukka Kopra kok
Leena Meri ps
Vilhelm Junnila ps
Lulu Ranne ps
Kaisa Juuso ps
Sheikki Laakso ps
Paula Risikko kok
Matias Mäkynen sd
Petri Honkonen kesk
Esko Kiviranta kesk
Heidi Viljanen sd
Hilkka Kemppi kesk
Mikko Kinnunen kesk
Veikko Vallin ps
Matias Marttinen kok
Mia Laiho kok
Jari Koskela ps
Katja Taimela sd
Markus Lohi kesk
Aki Lindén sd
Sari Multala kok
Mikko Kärnä kesk
Mika Niikko ps
Mikko Ollikainen r
Marko Asell sd
Arja Juvonen ps
Hannakaisa Heikkinen kesk
Heikki Vestman kok
Heikki Autto kok
Pihla Keto-Huovinen kok
Johanna Ojala-Niemelä sd
Mats Löfström r
Tuula Väättäinen sd
Sari Essayah kd
Kimmo Kiljunen sd
Niina Malm sd
Juha Sipilä kesk
Kristiina Salonen sd
Sandra Bergqvist r
Katri Kulmuni kesk

Lakialoite LA 19/2021 vp

Mari Rantanen ps
Mika Kari sd
Jouni Ovaska kesk
Eveliina Heinäluoma sd
Hussein al-Tae sd
Kim Berg sd
Marko Kilpi kok
Veronica Rehn-Kivi r
Sakari Puisto ps
Hanna Huttunen kesk
Kalle Jokinen kok
Anneli Kiljunen sd
Tom Packalén ps
Suna Kymäläinen sd
Jenna Simula ps
Petteri Orpo kok
Johan Kvarnström sd
Mikko Savola kesk
Riikka Purra ps
Jukka Mäkynen ps
Wille Rydman kok
Päivi Räsänen kd